

De malte Nordland

galleri bodøgaard

Lærerveiledning til besøk i Galleri Bodøgaard

Anne-Grethe Ellingsen
Adjunkt/lærer
Østbyen skole, Bodø

For
Den kulturelle
skolesekken,
Bodø kommune

Otto Sinding

Bjarne Ness

Frants Bøe

Ingerid M. Schjøberg

Adelsteen Normann

Einar Berger

Finnes det en særegen nordnorsk kunst?

Ved å lese professor Gunnar Danbolts artikkel i katalogen som følger utstillingen "*De malte Nordland*", får man god innsikt i overnevnte problemstilling – og også et godt kunnskapsgrunnlag for å ta klassen med på denne storslåtte utstillingen i Galleri Bodøgaard. At Nord-Norge på de første tegnede kart nærmest ikke eksisterte, men ble betraktet som "verdiløs utmark", endret seg radikalt da begrepet *det sublime* ble hentet fram og brukt om norsk natur. Det skremmende og storslåtte med steile fjell og øde vidder, bratte fosser, storm og orkaner som herjet kysten satte Nord-Norge på kartet, bokstavelig talt. Både utenlandske og etter hvert norske malere ble inspirert til å reise nordover for å male slike landskaper.

Nordland – og kanskje spesielt Lofoten ble allerede under nasjonalromantikken (rundt 150 år tilbake) besøkt av kunstnere som Peder Balke og Mathias Stoltenberg, men først og fremst med "realistgenerasjonen" i annen halvdel av 1800-tallet ble Nordland og Lofoten "oppdaget" av kunstnere. Malere som Johan Nielssen, Otto Sinding, Adelsteen Normann og Gunnar Berg malte naturen på stedet. Lofotnaturen ble etablert som egen motivkrets innen malerkunsten, noe som resulterte i stor tiltrekningskraft på kunstnere i tiden som fulgte. Allerede i 1887 kom Theodor Kittelsen og kunstnere som Betzy Akersloot-Berg, Christian Krogh og Thorolf Holmboe; Anna Boberg og Axel Revold fulgte etter.

"Vanskelig – vanskelig at male dette! Aa faa frem høiheden, storheden og naturens ubønnhørlige, ubarmhjertige Ro og Ligegyldighed. Men det lar seg gjøre, og Opgaven er stor!" sa den norske maleren Christian Krogh under et vinterbesøk i Lofoten til der svolværmaleren Gunnar Berg var født.

Identitet

I et samfunn i stadig endring gir møtet med kunst, fra fortid til nåtid, fra egen og andres kultur – viktige referanserammer for kulturell innsikt. Forankring i egen kultur gir grunnlag for identitet – og respekt for nye og ukjente inntrykk og uttrykk. I møtet med profesjonelle utøvere og deres arbeider hentes glede og inspirasjon.
(L97 s.190)

Utstillingen DE MALTE NORDLAND er tilbudt 5. trinn i Bodø kommune gjennom Den kulturelle skolesekken i Bodø kommune, men bør også ses av andre trinn både i – og utenfor kommunen. Lærerveiledningen kan tilpasses alle trinn i grunnskolen.

Tverrfaglighet (eksempler):

Norsk	Lage tekster, dikt og fortellinger, eventyr og sagn
Natur- og miljøfag	Undersøke landskaper/omgivelser i nærmiljøet. Flora og fauna i Nordland – før og nå.
Samfunnsfag (historie)	Undersøke hvordan folk levde i nærmiljøet før i tida – sammenlikninger med dagens Nordland
Matematikk	Pengesystemet før og nå. Praktisk matematikk, perspektiv, det gyldne snitt, arbeidstegninger og modeller.
Musikk	Folkemusikk og dans – før og nå.
Heimkunnskap	Gamle mattradisjoner i Nordland – mot dagens matvaner

Forarbeid i klassen

Kjenner du kunstnerne?

- Bruk bildelisten og katalogen og finn ut så mye du kan om noen av kunstnerne på utstillingen, f.eks:

Bruk bibliotek, kunstbøker og internett

- Peder Balke
- Otto Sinding
- Adelsteen Normann
- Gunnar Berg
- Thorolf Holmboe
- Alexander Jørgensen
- Michaloff Wigdehl
- Hva skiller Gunnar Bergs bilder fra Adelsteen Normanns? Hva er likt?
- Hva kjennetegner teknikken Peder Balke brukte i sine særegne bilder fra Nordland og Nord-Norge?

Kvinnelige kunstnere

- Hvorfor var ikke kvinnelige kunstnere like godt kjent som sine mannlige kolleger før i tiden?
- Søk på nettet etter Betzy Akersloot-Berg og Anna Boberg. Hva fant du av felles trekk hos de to kunstnerne?

Se på bildelisten

- Velg ut et par titler. Hvordan tror du kunstverket ser ut? Lag din egen bildetittel – og skriv en liten tekst og /eller tegning til! Ta den med til galleriet!

I møte med utstillingen

Landskapsbildet

- Hvilke trekk er felles for mange av landskapsbildene?
- Kan du si noe om motivkretsen, stemningen, komposisjonen og malemåten?

Velg deg ut et bilde og beskriv dette:

- Hvem har malt det – og når?
- Beskriv farger/form/teknikk
- Hvilken stemning formidler bildet?
- Kunne du satt musikk til bildet – hvilken?
- Kan du finne et dikt som passer til?

Gå på skattejakt i bildene fra utstillingen.

Se om du kan finne igjen utsnittene fra arket (vedl).

- Skriv ned hvilket bilde de tilhører og hvem som har malt det.

Etterarbeid

Landskapsbildet

- Let etter felles trekk og forskjeller i landskapsbilder (motivkrets, stemning, malemåten). Bruk bilder du har hjemme eller på skolen, bøker og internett.

Mal ditt eget landskapsbilde!

- La deg inspirere av landskaper i nærmiljøet eller egen fantasi. Lag egen tittel!

Lag et riss av et landskap med forgrunn – mellomgrunn og bakgrunn.

- Kopier opp og lag 5 versjoner ved hjelp av lyskontraster og fargebruk. Tittel: landskap i januar/mars/midnattssol/september/uvær. Bruk acryl, vannmaling, tusj, pastell eller annet for å få fram detaljene.

Kontraster – lyse og mørke farger

- Studer Peder Balkes bilde nøye. Når helt lyse og helt mørke farger blir brukt samtidig kan det gi en dramatisk stemning.

Thorolf Holmboe

Christian Krogh

Peder Balke

Axel Revold

Hans Henrik Bakker

Mal et bilde med slike kontraster

Bruk en begrenset fargeskala, slik Balke gjorde

- Lag silhuettbilder med mørke figurer og lys bakgrunn
Bruk acryl/vannmaling eller klipp i kartong.

Lag et dramatisk bilde

- fra sjøen, trafikken, den mørke skogen, i kjeller eller loft.
Bruk *kontraster* i form, størrelse og farger for å skape dramatik.

Stormcollage

- Bruk papir/papp/hyssing med forskjellig farge og struktur. Klistre delene sammen til en større helhet.
Spenning oppnås i møtet mellom forskjellig papir, struktur og farger.

Bodø før – og nå

Kjenner du hjemstedet ditt?

Ragnar Schjølberg var en stor forretningsmann i Bodø. Han grunnla blant annet Nord-Norges største fabrikklegg og verdens mest moderne klippfisktørkeri på Langstranda i Bodø

Utstillingen har et stort bilde av ham, malt av bodøkunstneren Ingerid M Schjølberg, hans datter.

- Besøk Salten museum, Bodø og utstillingen "Byen vårres". Her finner du historien bak byens vekst på grunn av sildefisket i 1860-årene – og Schjølbergs fiskeribedrift på Langstranda.
- Lag tekst og tegninger!

Meg selv der jeg bor!

- Hvordan var livet for barn i Bodø rundt århundreskiftet?
- Gå inn på internett: www.saltenmuseum.no/artikler/arhundreskiftet
- Lag en bildecollage!
Bruk utklipp fra postkort, aviser, ukeblader og annet. Komponer ditt favorittsted i Nordland – lim deg selv inn i collagen!
Tittel: Mitt Nordland

Skriv en kunstanmeldelse fra utstillingsbesøket!

- Intervju kunstnere fra hjemstedet – medelever og andre. Send inn til lokalavisa!

Å se på bilder er som å gå på oppdagelsesferd i det vi ser. Når vi bruker tid på å se på et kunstverk oppdager vi sider ved det som vi ikke har lagt merke til eller tenkt på tidligere. Hensikten med å lære å se er å få øye på det vi ser. Vi må se aktivt! Mange er altfor passive i forhold til bildeuttrykk. Det er sagt: Uten blikk, ingen kunst.

"Kunst er ikke tidens speil, men et slags vindu; et øye å se tiden gjennom", sa Christian Krogh.

H. Kofoed, "Tidens øye"

Kilder

Eli Høydalsnes	Møte mellom tid og sted – Bilder av Nord-Norge	2003
Nordnorsk kunstmuseum	Nordnorske bilder og bildet av Nord-Norge	2002
Universitetsforlaget Aschehoug Tell	Lærebøker i Kunst og håndverk 1-10 trinn	1997
	Internett	
	L97, Læreplanverket for den 10-årige grunnskole	1997

Michalof Wigenh

Anne-Grethe Ellingsen
Adjunkt/lærer
Østbyen skole, Bodø

For
Den kulturelle
skolesekken,
Bodø kommune